

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2011

FINNISH

HIGHER LEVEL

**Thursday, 9 June
Morning, 9.30 a.m. – 12.30 p.m.**

Ohje: Vastaa kaikkiin kolmeen tehtävään suomeksi. Tehtävässä I on alakohtia, joihin kaikkiin tulee vastata. Viimeisessä tehtävässä III on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan vain toinen.

- Koko kokeen maksimipistemäärä on 100.

Merkitse vastauspapereihin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

TEKSTI (liittyy kysymyksiin 1-6)

Meidän lapsi on kaunein

1. Oma vauva tuntuu aina kauneimmalta, ihanimmalta ja viisaimmalta. Miksi? ”Se on vaan niin syötävän suloinen”, huokaisee tänäkin päivänä moni äiti katsellessaan pikku kääröään. Kun kuluu viisi vuotta, ja vanhemmat katselevat vanhoja valokuvia, he voivat tehdä myös seuraavia havaintoja: ”Oli se melkoinen pallo tuolloin! Näyttää kulmakarvoineen ihan Herra Hydeltä.” Tai niin kuin eräs isä kertoo: ”Esikoisemme oli täydellisen ihmeellinen ja kaunis, kunnes valokuvista ymmärsin, ettei ehkä ollutkaan. Kuvassa lapsi väänsi itkuisesti hormoninäppyistä naamaansa, esitteli useita leukojaan ja näytti melko paljon Tähtien sodan Jabba the Hutilta. Sittemmin tilanne on mennyt parempaan suuntaan.
2. Eräs äiti puolestaan muistelee: Totta kai oma vauva oli ihana, vaikka jälkikäteen ajatellen en ymmärrä, miten jaksoin. Mitä oikein tapahtui? Ihan kuin vanhemmat olisivat eläneet jonkinlaisessa miellyttävässä sumussa pari ensimmäistä vuotta lapsen syntymän jälkeen! ”Niinhän se tavallaan onkin”, sanoo Väestöliiton erikoistutkija Anna Rotkirch. ”Elämässä on kaksi tällaista idealisoinnin vaihetta, jotka hiukan muistuttavat toisiaan. Toinen on rakastumisen alkuhuuma, toinen on vauvaan kiinnittyminen.”
3. Hullaantumisen perusta on evoluutio-psykologinen. Perheen perustamisesta huolehtineet ovat saaneet geenejään levitetyksi, muut eivät. Ja toisaalta jokainen lapsensa kasvattanut tietää, että tarvitaan hiukan kemian aiheuttamaa hulluutta, jotta kaiken jaksaa hymyssä suin. ”Investointi vanhemmuuteen on niin vaivalloinen ja isotoinen asia, että ellei sokeaa rakastumista olisi, koko homma jäisi. Hullaantumisen ansiosta sitä jaksaa vartioda yökaudet vauvaa, eikä lähde lätkimään. Se on vaistomaista rakkautta”, Rotkich sanoo.
4. *Poikani oli siinä puolentoista vuoden kieppeillä mielestäni todella söpö. Kun myöhemmin katselin vanhoja valokuvia, huomasin, että hänellä on kaikissa kuvissa valtava mustelma tai kuhmu. Siihen aikaan tosiaan vauhtia riitti, eikä onnettomuuksilta vältytty. Ruhjeet eivät ilmeisesti mielestäni mitenkään himmentäneet poikani kauneutta.*”Vauva manipuloi vanhempansa hoitamaan itseään. Se alkaa heti synnytyslaitoksella tai oikeastaan jo aiemminkin. Lapsella on kasvonpiirteet, jotka vaikuttavat hoivaviettiin: suuret silmät, pyöreät kasvot ja pieni leuka. Kun ne aikaan häviävät, myös hoivavietti vähenee. Sama pätee muihinkin eläimiin, sillä pennut ovat aina suloisia.”, evoluutiopsykologi Markus J. Rantala sanoo.
5. Kuriositeettina mainittakoon, että jalostetuille seurakoirille on valikoitunut juuri näitä samoja hoivaviettiä herättäviä piirteitä. Usein hoivavietti tai ainakin pieni sokeus omalle jälkikasvulle

jatkuu vielä hyvän matkaa vauvavaiheen yli. Hoivavietetin takana on myös kemiaa, sillä vietti kulkee käsi kädessä oksitosiini-hormonin kanssa. Se käynnistää synnytyksen ja saa maailman näyttämään hyvältä. Oksitosiinilla on osansa myös rakastumisessa. Hiukan liioitellen se saa näkemään sammakon prinssinä ja herättää kysymyksen, miksei näin hyvää ainetta myydä kaupassa? No, itse asiassa sitä saa suihkeena. Oksitosiinisuihketta käytetään esimerkiksi imetyksen käynnistämiseen ja sen on havaittu auttavan myös sosiaalisista peloista kärsiviä. Mutta oksitosiini ei toki tee kaikkea yksin, sillä myös hajuilla on oma merkityksensä. Äidit esimerkiksi tunnistavat vauvansa hajusta jo parin tunnin jälkeen synnytyksestä – ja päinvastoin.

6. Mielenkiintoista on, että ihmiset ovat harvoin tyytyväisiä omaan ulkonäköönsä, mutta näkevät silti vauvansa kauniina, vaikka se muistuttaa heitä itseään. Mukana on itsekeskeisyyttäkin: ”On tehty kokeita, joissa vieraan ihmisen kuvaan on lisätty koehenkilön omia kasvopiirteitä, jolloin kuvaa on pidetty puoleensavetävämpänä ja luotettavampana”, Rantala sanoo.
7. *Omat lapseni ovat kauniita, tietenkin. Mutta ovat niitä muutkin kehuneet, mummit esimerkiksi. Kai siinä on tarpeeksi objektiivisuutta. On siinä evolutiivista objektiivisuutta: isovanhempien hullaantuminen lapsenlapsiinsa kun on kehitysopin näkökulmasta sitä, että omia geenejä tuupitaan eteenpäin. Välillä jopa epäreilusti. ”Isovanhemmat auttavat yleensä sitä enemmän, mitä enemmän lapsenlapset näyttävät omilta lapsilta. He myös hoitavat usein mieluummin tyttären kuin pojan lapsia. Tyttären lapsihan on väkisin omaa sukua, mutta pojan lapsista ei voi olla ihan varma”, Rantala sanoo.*
8. On myös todettu, että äidin puolen suku tapaa vakuutella, että lapsi on isän näköinen. Sekin on manipulointia. Äitikin sanoo yleensä lasta isän näköiseksi ja yrittää etsiä yhteisiä piirteitä. Mutta ehkä se johtuu siitä, että lapsi on isän näköinen? Ehkä. Lapsi muistuttaa ensimmäisen ikävuoden enemmän isäänsä kuin äitiään. Kenties kaiken takana on se, että herätetään isän hoivavietti. On myös havaittu, että lapsen ulkonäön samankaltaisuus isän ulkomuodon kanssa lisää isän panostusta perheeseen. Vaan voihan se olla niinkin, että isoäiti, joka on yleensä isovanhemmista hoitovastuussa, hoitaa tyttärien lapsia enemmän, koska on läheisempi tyttären kuin pojan kanssa.

Roope Lipasti

632 sanaa

I Tehtävä: Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

- a. Kiinnittyminen/leimautuminen lapseen **1p**
- b. Hoivavietti **1p**
- c. Rakastumisen alkuhuuma **1p**
- d. Lähteä lätkimään **1p**
- e. Jalostettu seurakoira **1p**

2. Millaisessa mielentilassa tuoreet vanhemmat ovat heti lapsen saatuaan ja miksi?

Perustele vastauksesi tekstin avulla.

5p

3. Olemme harvoin tyytyväisiä omaan ulkonäköömme, mutta pidämme kauniina vauvaamme, joka ulkoisesti muistuttaa meitä. Miksi? Perustele vastauksesi tekstin avulla. 5p
4. Millaiset asiat vaikuttavat tekstin mukaan isovanhempien ja lasten sekä lastenlasten suhteisiin? 5p
5. Mitä tekstin mukaan on hullaantumisen ja sokean rakastumisen taustalla? 5p
6. Millaista manipulointia liittyy lasten, vanhempien ja lähisuvun suhteisiin tekstin mukaan? 5p

II Tehtävä: 30p

Kirjoita suunnilleen 100 sanan mittainen oma kommenttisi tekstin väitteeseen:

”Investointi vanhemmuuteen on niin vaivalloinen ja isotöinen asia, että ellei sokeaa rakastumista olisi, koko homma jäisi.

III Tehtävä: 40p

Kirjoita suunnilleen 300 sanan aine. Valitse aiheeksi **toinen** näistä:

- a. ”Veri on vettä sakeampaa”. Ota kantaa sanontaan.
- b. ”Useimmat kansat ovat juuri niin onnellisia kuin ne päättävät olla”
(Abraham Lincoln, USA:n 16. presidentti 1809-1865)